

PROFESORUL SILVIU CĂRPINIȘANU: UN REPREZENTANT AL ELITEI ȘCOLARE DIN SEBEȘ URMĂRIT, ANCHETAT ȘI ÎN DETENȚIA SISTEMULUI DE REPREZIUNE COMUNIST (1947-1960)*

Prof. Daniela CURELEA*

Prof. dr. Dragoș - Lucian CURELEA

Abstract: *In the study that we are going to briefly present to the reader, we will summarize the highlight of what was the life of Professor Silviu Cărpinișanu (n: 30 August 1897 in Răhău- d: 22 May 1982 in Sebeș Alba) in Sebeș-Alba, between the follow-up, investigation, conviction and detention he executed. We conclude by asserting that out of the 87 years of life, 50 years, Professor Carpinișanu offered to the schools in Sebeș and the surrounding area, 42 years was under the supervision of the services of the political post in communist Romania, and 2 years in detention for political reasons, with foremost of the "guilt" of being a member of the National Peasant Party.*

Keywords: *anticomunism, rezistență, PNT, elită, represiune.*

De menționat că în perioada imediat următoare preluării puterii în România și a controlului și controlării sistemelor articulate și de execuție în țara noastră, regimul comunist a inițiat și pus în aplicare în mod eficient un demers amplu prin care s-a urmărit comunizarea țării, a instituțiilor centrale și locale, a justiției, a educației, fiind urmărită în mod obsesiv ideea doctrinară a formării omului nou. Procesul acesta care a vizat impunerea regimului comunist în România, s-a desfășurat pe două ample direcții: prima a urmărit implementarea unui sistem ideologic și de politizare a învățământului românesc (în felul acesta regimul comunist a putut efectiv să contribuie la formarea omului nou prin demersuri de natură ideologică și formativ-doctrinară), iar a doua a vizat racolarea, atragerea, atât a tinerilor, cât și a maturilor în rândurile membrilor de partid. Inițial a fost vorba de Partidul Muncitoresc din România, iar apoi a Partidului Comunist din România; avem în vedere aici și structurile de tineret ale acestor mișcări politice din țara noastră: Uniunea Tineretului Muncitoresc, care mai apoi s-a transformat în Uniunea Tineretului Comunist³⁰⁸.

* Articol prezentat în cadrul Conferinței naționale „Comunismul românesc”, ediția a IX, organizată în 28-29 martie 2019 de C.N.S.A.S și Institutul Național de Istorie „Nicolae Iorga”, împreună cu Universitatea din București.

* Daniela Curelea, profesor de istorie și geografie la Colegiul Tehnic „Cibinium” Sibiu, director-adjunct al unității de învățământ; Dr. Dragoș L. Curelea, profesor de istorie în Școala Gimnazială „Radu Selean” Sibiu & Liceul Tehnologic „Avram Iancu” Sibiu, membru CRIFST al Academiei Române, Filiala Brașov.

³⁰⁸ Nicoleta Ionescu-Gură, *Stalinizarea României. Republica Populară Română 1948-1950: transformări instituționale*, Biblioteca Centrală Universitară Cluj-Napoca, Editura All, 2005, p. 324-331; Cristina Anisescu, Mirela Matiu, *Agentura fostei Securități 1973-1989. Cronica unui sfârșit de*

Imediat după ce Partidul Comunist Român a fost recunoscut pe scena politică din țara noastră, ca urmare a cooptării unora dintre membrii săi în guvernele României care s-au succedat după evenimentele de la 23 august 1944, acesta a trecut la aplicarea programului său care viza printre și înlocuirea societății burgheze și a economiei de piață liberă, specifică lumii capitaliste, care avea deja în România în secol de activitate, cu o formulă nouă de organizare a statului, societății, instituțiilor și economiei după modelul promovată de Uniunea Sovietică³⁰⁹.

Politizarea sistematică a României s-a făcut pe față și a cuprins un arsenal divers de metode și strategii care au fost folosite de organele de partid, dar și de ofițerii și subofițerii care au activat în fosta poliție politică din această țară, cu deosebire la începuturile comunizării sale (1947-1960). În arsenalul folosit intrau promisiunile de promovare, amenințările cu retrogradarea în funcție sau în trepte salariale, marginalizarea la locul de muncă sau în comunitate, șantajul, dar și altele, evident aceste mecanisme folosite de școlile de cadre ale partidului sau de ofițerii de securitate s-au raportat mai degrabă la atitudinea și colaborarea, ori lipsa acesteia, a celui care era vizat. De exemplu, a fost frecvent folosită santajarea cu eliberarea din funcție, cu dezvăluirea promiscuității celui vizat, cu mutarea disciplinară într-o altă localitate dintr-o altă regiune a țării, cu retrogradarea profesională, dar mai ales cu scoaterea din câmpul muncii și pensionarea forțată, sau chiar arestul din motive induse³¹⁰.

În studiul pe care urmărim al prezenta în mod succint cititorului, ne vom rezuma a reliefa care a fost viața profesorului Silviu Cărpinișanu (n: 30 august 1907 în Răhău- d: 22 mai 1982 în Sebeș Alba) din Sebeș-Alba, între urmărire, anchetă, condamnare și detenția pe care a executat-o.

Odată cu preluarea puterii politice din România au fost întreprinse măsuri de epurare a sistemului educațional din țara noastră de elementele vechiului regim burghez³¹¹. Un asemenea caz este și cel al emeritului profesor Silviu Cărpinișanu, care a intrat în atenția poliției politice din România începând din anii 1947-1948³¹².

sistem, în *Analele Sighet, Anii 1973-1989*, Fundația Academia Civică, 1999, p. 350-358.

³⁰⁹ Jean François Soulet, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, Iași, Editura „Polirom”, 1998, p. 41-42; Liviu Petre Nițu, *Politica de anihilare a adversarilor politici în România anilor 1947-1950*, în C.N.S.A.S., *Arhivele Securității*, (Coord.: Silviu B. Moldovan), Vol. 4, București, Editura Enciclopedică, 2008, p. 436.

³¹⁰ Silviu Curticeanu, *Mărturia unei istorii trăite*, București, Editura Albatros, 2000, p. 91-92; Cristian Troncotă, *Practici și mentalități în activitatea aparatului de Securitate din România 1948-1965*, în *Arhiva totalitarismului*, nr. 1-2, 2000, p. 78-84; Idem, *Duplicitarii*, București, Editura „Elion”, 2014, p. 45.

³¹¹ Claudiu Secașiu, *Preliminarii ale asaltului final asupra P.N.Ț. Contribuția organelor de informații 1945-1947*, în *Anul 1947. Căderea Cortinei*, București, Fundația Academia Civică, 1997, p. 539-540.

³¹² Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, Alba Iulia, Editura „Altip”, 2010, p. 75 (apud Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989 : profesori și elevi sub teroarea vremurilor : aspecte și fapte*, Alba Iulia, „Altip”, 2016, p. 43-45). Vezi în amănunțime: Idem, *Colegiul național Lucian Blaga Sebeș. Un liceu în calea vremurilor*, Alba Iulia, Editura „Altip”, 2003, p. 54-56.

Cine a fost însă profesorul Silviu Cărpinișanu? La această întrebare, de departe se poate răspunde că în perioada interbelică, dar și după aceea, S. Cărpinișanu era cel mai de seamă și apreciat cadru didactic din Sebeș-Alba. A fost directorul Gimnaziului românesc din acest oraș în decadele interbelice, iar după 1945 a deținut aceeași funcție până în anul 1948. Dincolo de activitatea pe care a desfășurat-o în plan administrativ și didactic, ca director și profesor, S. Cărpinișanu a fost implicat și în sfera manifestărilor culturale ale Asociațiunii Transilvania ca propagandist oficial al celebrei instituții culturale transilvănene, și președinte din anul 1926 al Despărțământului Astei organizat în plasa administrativă Sebeș, calitate în care a organizat și susținut prelegeri pentru țărani în satele și comunele din apropierea Sebeșului, dar și conferințe pentru intelectuali care au avut loc în Sebeș³¹³.

Deși a avut o activitate importantă, atât în serviciul sistemului de învățământ din România, cât și în cadrul Asociațiunii, venirea comunismului la putere, cât și noile direcții de promovare ale educației care urmăreau epurarea de elementele nedorite, au avut drept consecințe în ceea ce-l privește pe S. Cărpinișanu, monitorizarea, hăituirea, marginalizarea socială, arestarea și în ultimă instanță închiderea sa din rațiuni strict politice³¹⁴. Activitatea, faptele și viața sa după anul 1946, putem să o reconstituim pornind de la dosarele de urmărire, atât în plan penal, cât și informativ, care i-au fost realizate de ofițerii de securitate care l-au monitorizat atent până în ultimul an de viață³¹⁵. Încă din anul 1947, represiunea a atins și instituția de învățământ (Liceul din Sebeș) pe care o conducea profesorul Cărpinișanu. În condițiile în care organele de inspecție școlar-administrative și opinia public-comunitară din Sebeș aprecia activitatea profesorului Cărpinișanu, acesta a intrat în atenția organelor locale ale Securității din localitatea menționată, care în rândurile unei note informative din cursul lunii septembrie 1947 semnată de Partenie Fleșeriu, conchidea că în perioada primelor luni din acel an directorul Cărpinișanu s-a prezentat benevol la Biroul local de Poliție solicitând în scris să nu mai fie considerat ca făcând parte din biroul local de conducere al PNȚ ramura Iuliu Maniu. Asta în condițiile în care menționa acesta și-a prezentat demisia din acest partid care i-a fost înregistrată și transmisă pe adresa sa³¹⁶. De semnalat și aspectul că profesorului

³¹³ Valer Moga, *Despărțământul Alba Iulia al Astei*, în *Apulum*, XXXI, 1994, p. 456. Mai remarcăm implicarea profesorului Silviu Cărpinișanu în activitatea politică locală ca membru în Partidul Național Țărănesc.

³¹⁴ Nicolae Afrapt, *Colegiul Național Lucian Blaga Sebeș*, p. 43; Vezi pe larg în: Claudiu Secașiu, *Noaptea demnitarilor. Contribuții privind disstrugerea elitei politice românești*, în *Analele Sighet*, nr. 6, p. 894-921, passim.

³¹⁵ Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, (în continuare se va cita: C.N.S.A.S.), dosar, P (penal), nr. 72.663, *Ibidem*, dosar nr. 872.663; *Ibidem*, dosar DUI (dosar urmărire informativă), 696.323. De remarcat că parcurgerea acestor documente ne oferă imaginea a începuturilor persecuțiilor comuniste în România

³¹⁶ C.N.S.A.S., Fond *Documentar*, dosar P, nr. 72.663, p. 10-11; Din documentul amintit reieșea și faptul că profesorul Cărpinișanu s-a înscris în Partidul Social Democrat, iar victoria în alegeri la Sebeș, cel puțin, aprecia același ofițer care semna nota, i se datorează și lui, în special datorită notorietății

Cărpinișanu i-a fost solicitat de șeful Poliției din Sebeș, Constantin Păsărică, să se prezinte zilnic la biroul instituției pentru a semna un document de prezență³¹⁷.

Remarcăm că monitorizarea liderilor locali ai PNT, ramura I. Maniu, s-a realizat în baza unei directive a lui Teohari Georgescu, care solicita încă din 23 ianuarie 1947 ca autoritățile de ordine din localități să ia atitudine împotriva agitatorilor și propagandiștilor țărăniști, cu precădere fiind monitorizate elementele care aparțineau ramurii Maniu, acestora din urmă fiindu-le interzisă difuzarea ideilor politice în mediul rural. Într-o altă întrunire politică cu factorii de decizie din Ministerul Afacerilor Interne, T. Georgescu preciza în 20 februarie din același an ce măsuri trebuiau adoptate împotriva liderilor politici adversi. Indicațiile sale erau foarte concrete în condițiile în care sublinia că *„întreaga atenție împotriva elementelor de conducere de la Comitetul central, județean, de plasă și comună și dacă vom lua conducătorii din Capitală, pe linie studențească, muncitorească, militară, capetele acestora căzând, atunci vom trezi la realitate pe cei care i-au înșelat, pe cei care urmează ... Dacă vom putea stăpâni cu 100, ne vom mulțumi cu atât, dar, dacă trebuie 5000, vom lua 5000 ... Am luat măsuri și vom face una, două sau cinci închisori, câte vor fi nevoie pentru ei, pentru apărarea regimului democratic*³¹⁸.

O atenție deosebită era acordată și tratamentului și metodelor care urmau a fi folosite în privința deținuților din motive de ordin politic. Așadar, din februarie 1947 s-a trecut la o radicalizare a demersurilor represive fiind îndeosebi vizate cadrele de bază ale fostelor partide politice de tradiție din România. Mai semnalăm și ordinele speciale ale Ministerului de Interne nr. 18.000 și 50.000/1947, în temeiul cărora au fost operate o serie de arestări în rândurile național-liberalilor și național-țărăniștilor³¹⁹.

În cursul lunii iulie 1947, pornind în executarea ordinelor mai sus menționate emise de Minister, comisarul Isailă, raportează eșalonului ierarhic superior că încă din 25 ianuarie 1947 a efectuat cu mandat o percheziție la domiciliul profesorului S. Cărpinișanu din strada Decebal, ocazie cu care a rechiziționat/confiscat/ridicat ca

bune de care acest cadru didactic se bucură în comunitatea din Sebeș-Alba.

³¹⁷ Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 45. Prezența sa zilnică la Postul local de Poliție din Sebeș-Alba denotă că S. Cărpinișanu era deja la 21 septembrie 1947, în atenția și supravegherea informativă a ofițerilor Siguranței din Alba și în mod direct a celor care formau biroul local din Sebeș a respectivei instituții de forță din România postbelică.

³¹⁸ Claudiu Secașiu, *Preliminarii ale asaltului final asupra PNT. Contribuția organelor de informații 1945-1947*, p. 540.

³¹⁹ Liviu Petre Nițu, *Politica de anihilare a adversarilor politici în România anilor 1947-1950*, p. 440-441. Eșaloanele 2 și 3 ale partidelor burgheze au fost afectate de aceste măsuri, astfel încât, comuniștii și-au atins obiectivul urmărind să rupă legătura între elita politică națională și electoratul specific al acestor partide care a fost format din avocați, profesori, medici, preoți funcționari din mediile urban și rural, țărani cu potențial economic, comercianții, micii meseriași.

probe împotriva acestuia un material considerat subversiv. Era vorba despre o broșură cu discursul liderului național-țărănist Ion Mihalache din 27 iulie 1926³²⁰.

Din punct de vedere administrativ, ierarhia sistemului de învățământ, prin intermediul Departamentului pentru Învățământ Secundar al Ministerului Educației Naționale, printr-o adresă din 2 iulie 1947, urmată apoi în 8 august același an, nota Inspectoratului Școlar al Județului Sibiu, repuneau de drept în funcția de director al Liceului din Sebeș pe profesorul S. Cărpinișanu, care a fost înlocuit din funcția aceasta în mod abuziv de către profesorul Guzun Boris (un apropiat al noilor autorități comuniste). Însă nota emisă de Inspectoratul de resort de la Sibiu, evidenția că S. Cărpinișanu era numit cu delegație pe această funcție, până la o dată ulterioară când se va organiza un concurs pe această funcție³²¹. În lumina acestor noi acuze care i-au fost aduse, în fond doar un simplu denunț, care nu avea bază reală, Siguranța statului, iar Biroul de la Sebeș a trecut la adunarea unor probe (ireale, fabricate) în vederea întocmirii unui dosar în care să se stabilească vinovăția profesorului Cărpinișanu față de noile autorități politice din România.

Parcursul dosarelor sale (penal și informativ), permite să desprindem ca principală vină a emeritului profesor din Sebeș, doar pe aceea de a fi fost în perioada interbelică adept a lui Iuliu Maniu și membru în biroul local al național-țărăniștilor din orașele Sebeș și județul Alba³²². Din aceleași dosare menționate anterior constatăm că nu a activat politic și nu a fost membru de partid în perioada 1922-1927, respectiv că a fost fiul unui mic funcționar nealiniat politic în perioada dualismului habsburgic, anterior atât Marelui Război, cât și a Marii Uniri din 1918³²³.

În decadele interbelice, Silviu Cărpinișanu a fost membru al național-liberalilor între 1927-1931, între 1931-1933 a fost partizanul guvernării Iorga, iar între anii 1933-1946 a fost membru al Partidului Național Țărănesc, Filiala Sebeș³²⁴. Silviu Cărpinișanu între cele două războaie mondiale a activat și în plan cultural. A făcut parte din comitetele locale de conducere ale Despărțământului central județean Alba al Astei încă din 1926³²⁵. Menționăm că a fost apreciat ca fiind cel mai bun orator al orașului Sebeș între cele două conflagrații mondiale, dar și după anul 1945, a înflăcărat și animat publicul, atât în cadrul prelegerilor și conferințelor pe care le-a

³²⁰ C.N.S.A.S., Fond *Documentar*, dosar P, nr. 72.663, p. 17.

³²¹ Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 45-46. Boris Guzun a fost nemulțumit de această situație. Acesta a făcut mai multe denunțuri la Siguranță (Biroul local Sebeș), în care l-a învinuit pe profesorul Silviu Cărpinișanu de acțiuni subversive, minciună și îndeosebi de colaborarea sa cu partidul lui Iuliu Maniu.

³²² Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 45.

³²³ *Ibidem*, p. 46.

³²⁴ C.N.S.A.S., Fond *Documentar*, dosar nr. 872.663, p. 1-2. Vezi pentru viața cotidiană și atmosfera social-politică, economică, dar și culturală din Sebeșul interbelic în: Ilie Stricatu, *Pe cărările destinului. Romanul unei vieți trăite (1914-1918)*, Ediție, studiu introductiv, note și indici de Mihai Octavian Groza, Gabriela Margareta Nisipeanu, Iuliu-Marius Morariu, Cluj-Napoca, Editura „Argonaut/Mega”, 2017.

³²⁵ Valer Moga, *Despărțământul Alba Iulia*, p. 12.

susținut sub cupola Asociațiunii, cât și în cadrul activității sale didactice, sociale și politice³²⁶. În 9 octombrie 1947 ajungea în Sebeș o notă de la Serviciul Siguranței Alba, în care se menționa ca profesorul Cărpinișanu să fie lăsat liber, dar supravegheat și folosit în limita posibilităților³²⁷. În anul 1948 S. Cărpinișanu a fost tot mai frecvent invitat la autoritățile din Sebeș, fiind supus unor presiuni constatante, atât pe linie administrativ-ierarhică, cât și politică. În acest context a fost nevoit pentru a-și salva familia de la eventualitatea oprobriului public și cariera profesională, să încerce a se adapta noilor realități sociale și politice de la noi din țară, făcând chiar pasul de a se încadra în Partidul Social Democrat.

Încă din cursul lunii septembrie 1947, conducerea locală din Alba a partidului mai sus menționat, a acceptat și a apobat cererea de primire în rândurile sale a profesorului emerit Cărpinișanu de la Sebeș, încadrându-se acesta în ideologia exprimată a acestui partid³²⁸. În pofida acestui pas, și evident fiind în continuare atent monitorizat, profesorul S. Cărpinișanu nu a scăpat de atenția organelor locale de partid și de stat, el aflându-se pe lista celor cu care noua conducere politică urma a se răfui în procesul urmărit de formare a omului nou din România.

Deși a fost unanim acceptat la aceea dată faptul că S. Cărpinișanu era *un eminent profesor cu activitate de 25 de ani și care se bucură de prestigiul locuitorilor din oraș, iar în timpul campaniei electorale din noiembrie 1946 nu a făcut nicio politică subversivă, dovedind în ultimul timp că este un bun democrat, ... anchetele ultimului timp datorându-se unor persoane rău intenționate și care au urmărit cauze personale ... prin înlăturarea dânsului de la direcția liceului*³²⁹.

Prestigiul de care se bucura rezultă și din adresa care a fost înaintată Ministerului de resort și în care sub semnătura liderilor politici locali (grupăți în Consiliul politic al B.P.D.) și anume: Emilian Pauliuc din partea comuniștilor, Nistor Ilie Mircea din partea național-liberalilor și Beanga Ilie din partea Frontului Plugarilor, apreciau tactul și experiența pedagogică a profesorului de limba latină S. Cărpinișanu, atât de necesare pentru dezvoltarea armonioasă a Liceului din Sebeș în conformitate cu noile realități sociale, economice, politice, solicitau Ministerului menținerea pe funcție a profesorului S. Cărpinișanu, pentru că remarcău aceștia, propunerea lor era susținută de populația întregului oraș³³⁰. În aceste condiții noi, directorul Cărpinișanu a fost mai degrabă determinat să accepte o colaborare cu aceștia, fiindu-i recomandate tot felul de sarcini, printre care menționăm că în 12 august 1947 a prezentat o conferință cu tematică pedagogică în Casa de Cultură Mihail Sadoveanu, iar în calitate de director și reprezentant local al învățământului pornea ștafeta sportivă denumită Filimon Sârbu în 12 septembrie același an.

³²⁶ Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 46-47.

³²⁷ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 18, 59-60, 65.

³²⁸ C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar nr. 72.663, p. 11.

³²⁹ *Ibidem*, p. 14.

³³⁰ C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar nr. 72.663, p. 14.

Conform dosarelor de urmărire aflăm că în luna ianuarie 1948, Ion Staicu raporta în două informări că profesorul Cărpinișanu nu se străduiește destul pentru a se încadra eficient în linia promovată de PSDR, însă aprecia acesta în notele sale, că profesorul, aflat în monitorizare atentă, are o purtare bună, ba chiar ireproșabilă și nu mai depune niciun fel de activitate în structurile Partidului Național Țărănesc. Însuși Silviu Cărpinișanu nota că activează ca un factor al organizațiilor democratice și mai ales, concluziona acesta că este implicat activ în Asociația Română a Legăturilor cu Uniunea Sovietică: ARLUS³³¹. Și în pofida tuturor acestor fapte, în toamna lui 1948, Liceul din Sebeș a fost desființat, fostul său director era dat afară din învățământ, însă din considerente care țineau de probitatea morală și profesională a acestuia este repus în activitate la școli din jurul Sebeșului³³².

Câțiva ani mai târziu, în toamna lui 1954, a fost reținut de organele locale de Securitate și dus la Deva pentru a i se lua un amplu interogatoriu cu privire la activitatea pe care a desfășurat-o în Partidul Național Țărănesc și la colaborarea pe care acesta a avut-o cu fruntașii locali ai structurii politice sus amintite din Sebeș, dar și din județul Alba. Datorită faptului că răspunsurile sale nu au fost considerate ca fiind satisfăcătoare, în noaptea de 16 către 17 august 1952, o echipă de anchetă, care era condusă de sublocotenentul de securitate Gheorghe Oprean, i-a efectuat o nouă percheziție la domiciliul din strada Decebal, orașul Sebeș. Percheziția nocturnă a fost desfășurată între orele 24¹⁰ și 1³⁰ însă nu a găsit ceva compromițător la adresa profesorului Cărpinișanu³³³. În dimineața zilei de 4 septembrie 1952, profesorul Cărpinișanu, a fost ridicat de organele de securitate și dus pentru interogare în Deva, la acea dată capitala regiunii Hunedoara care avea în structura sa administrativă și Raionul din Sebeș. În temnițele organelor de Securitate din acest oraș a fost supus unui nou interogatoriu care în linii mari repeta aceleași întrebări legate în principiu de activitatea politică a profesorului Cărpinișanu în Partidul Național Țărănesc și eventualele sale legături cu membrii marcanți ai acestei structuri din județul Alba, precum: avocații Ioan Pop, fost prefect național-țărănesc al județului Alba³³⁴, Ioan

³³¹ *Ibidem*, p. 26.

³³² Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 48. Organele de Securitate au continuat și după această dată monitorizarea sa informativă considerându-l în continuare ca fiind suspect

³³³ C.N.S.A.S., Fond *Documentar*, dosar nr. 72.663, p. 6-8. De semnalat că profesorul S. Cărpinișanu a pus în evidență faptul că la alegerile care au fost organizate în anul 1946 el activa în Partidul Social Democrat, facțiunea Ștefan Voitec și mai ales a fost propagandist oficial al Blocului Partidelor Democratice.

³³⁴ Avocat dr. Ioan Pop, membru în Consiliul Național Român local din Alba Iulia, structură prezidată de protopopul ortodox Ioan Teculescu; organism care a organizat Marea Adunare de la Alba Iulia pentru 1 decembrie 1918. A fost primul prefect român al județului Alba după Marea Unire din 1918. Menționăm că a activat în plan politic local fiind primul organizator al structurilor național-țărăniști din județul Alba. A fost membru al Guvernului fiind Subsecretar de Stat la Interne, calitate în care a militat pentru organizarea Serbărilor Unirii în 29 mai 1929 la Alba Iulia. A făcut demersurile necesare pentru ca reședința județului Alba să nu mai fie Aiudul, ci Alba Iulia. În plan cultural a fost membru în toate birourile de conducere ale Despărțământului Alba Iulia al Astei în perioada 1920-1948. În

Onițiu, șeful plasei administrative Sebeș, Ion Oțoiu, avocatul teiușan Ovidiu O. Răhăian și protopopul ortodox de Alba Iulia, Alexandru Baba, vicarul onorific de Alba Iulia³³⁵.

În această perioadă organele de Securitate din Deva i-au întocmit un dosar, element care ne demonstrează că se pregăteau să-l condamne la detenție. Profesorul Cărpinișanu era apreciat ca fiind descris ca o: *persoană inteligentă, cu mult peste medie, care a căutat să prezinte situația în care a activat dar nu a precizat care au fost legăturile sale cu conducerea Partidului Național Țărănesc din Alba; este puțin fricos și caută să dea vina pe alții, că a vrut să aibe un post cât mai bun*³³⁶.

În concluzie, se aprecia că fostul fruntaș țăranist din orașul Sebeș este un element social periculos și prin profesiunea formativă pe care o are. Se recomanda în continuare monitorizarea sa permanentă.

În toamna anului 1952, organele de Securitate din Regiunea Hunedoara (Deva), în documentele interne remarcau printre altele că după Marele Război (referindu-se la Primul Război Mondial), în urma izbucnirii unei strări de revoltă în Sebeș, Silviu Cărpinișanu a condus garda națională românească în contra sașilor și maghiarilor din localitatea ardeleană îndeosebi împotriva acelor care nu agreau hotărârile Consiliului Național Român Central de la Arad și nici hotărârile adoptate de organismul local care a fost condus în spațiul comitatului Alba de protopopul ortodox de Alba Iulia, Ioan Teculescu³³⁷.

Organele de urmărire remarcau în notele informative că profesorul Silviu Cărpinișanu *este inteligent, bun orator, electrizează masele, naționalist, idealist, dar fricos, incapabil de acte revoluționare de amploare cu priză la masele sociale*³³⁸.

regăsim și în Frontul Renașterii Naționale, iar după anul 1948 a fost arestat și închis în închisoarea de la Sighet, unde s-a și stins din viață în 1953.

³³⁵ C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar nr. 696.323, p. 4-5.

³³⁶ *Ibidem*, Fond Documentar, dosar Informativ, nr. 72.663, p. 2.../ 0-

³³⁷ A se vedea în acest sens mai multe detalii la: Mihai Octavian Groza, *Sebeșul și Marea Unire. Aspecte privind activitatea Consiliului Național Român din Sebeș (3 noiembrie 1918-19 februarie 1919)*, în vol., *Sebeș -O istorie și tradiții locale*, (Coord.: Ionuț Costea), Sebeș, Editura „Emma Books”, 2014, p. 126-155; Idem, *Activitatea Consiliului Național Român din Sebeș și contribuția sebeșenilor la Marea Unire (noiembrie 1918-februarie 1919)*, în vol. *Sebeș. Timp regăsit. Lucrările conferinței „100 de ani de la declanșarea Primului Război Mondial. Contribuția sebeșenilor la război și Marea Unire (5 decembrie 2014)”*, (coord.: Rodica Groza), Sebeș, Editura „Emma Books”, 2014, p. 156-162. Ioan Teculescu a fost originar din Covasna, comitatul Trei Scaune. A urmat Studii de Teologie la Sibiu. După absolvirea acestora a fost învățător iar apoi preot paroh în Râșnov. În anul 1901, mitropolitul ortodox al Transilvaniei, Ioan Meșianu l-a numit pe Ioan Teculescu protopop de Alba Iulia. În această funcție administrative-religioasă a activat până la începutul lunii aprilie 1923, când a fost investit cu demnitatea de Episcop militar de Alba Iulia, pentru ca un an mai târziu să-l aflăm, ca urmare a alegerii sale de Înaltul Colegiu al Sfântului Sinod în demnitatea ecleziastică de Episcop de Cetatea Albă și Ismail în Basarabia. Menționăm și faptul că între 1905-1923, Ioan Teculescu a fost director al Despărțământului Alba Iulia al Așteii, iar din toamna anului 1918 a activat ca președinte al Consiliului Național Român local din Alba Iulia.

³³⁸ C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar Informativ, nr. 696.323, p. 23-24; Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 49.

În ciuda aprecierilor de care s-a bucurat în comunitatea din Sebeș, nu a avut cum să evite arestarea și condamnarea sa așa cum rezultă din ordinul 490 K din 22 octombrie 1952, document emis de Ministerul Afacerilor Interne și dus la îndeplinire prin Direcția Penitenciarelor³³⁹. Din același document putem constata că de la închisoarea de la Deva, Silviu Cărpinișanu, a fost transferat inițial la penitenciarul din Lugoj, iar apoi a urmat închisoarea din Galați, unde a prestat diferite munci agricole la o fermă din apropierea acestui oraș³⁴⁰. Remarcăm că în perioada detenției, profesorul Cărpinișanu a avut parte de un regim foarte strict fiindu-i rezervată: „o celulă întunecată care nu avea nici pat, nici masă, nici scaun, camera dădea impresia că nu are nici pereți, era pur și simplu o peșteră cu apă pe jos și două scânduri ca să poți șede fără să te uzi cu totul”³⁴¹.

Din studierea scrisorilor și din memoriile sale, aflăm informații esențiale despre modul în care profesorul Cărpinișanu și-a asumat și receptat perioada detenției. Acesta a prezentat într-o imagine mai mult decât sumbră închisorile prin care a fost purtat. De asemenea, a remarcat sintetic dar foarte clar multa suferință, tratamentul inuman, bătăile pe care atât el, cât și ceilalți deținuți politic le suportau, frigul, dar mai ales puținătatea mâncării și foamea constantă de care a suferit în acei ani³⁴². *Mă mir de cum trăiți, exclama adeseori medicul penitenciarului*, deoarece aprecia acesta numărul zilnic de calorii de care deținuții au avut parte nu depășea 800. Numărul acesta nefiind unul suficient pentru o bună desfășurare a funcțiilor biologice-vitale ale unui individ matur nici în condiții de repaus, cu atât mai puțin în condițiile de activitate. Malnutriția, foamea permanentă avea ca efect scăderea imunității naturale a deținuților și contractarea diferitelor boli care le eroda constant sănătatea, chiar punându-le viața în pericol³⁴³.

Începând din anul 1954, profesorului Cărpinișanu i-a fost permis să comunice cu familia sa. Astfel, dintr-una dintre acestea aflăm că adresându-se soției, profesorul

³³⁹ C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar *Informativ*, nr. 696.323, p. 25. Menționăm că prin acest ordin, Silviu Cărpinișanu a fost încadrat în câmpul muncii pe o perioadă de 2 ani în temeiul faptului că a recunoscut învinuirile care i-au fost aduse privind colaborarea sa cu fruntași național-țărăniști și că s-a implicat în viața de partid urmărind anumite avantaje administrative pentru sine, evident referindu-se aici la funcția de director în Liceul din Sebeș.

³⁴⁰ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 66. Petru I Faur ne oferă în lucrarea sa informația că ferma agricolă în care a muncit profesorul Cărpinișanu în perioada detenției sale la Galați s-a numit: Ferma Agricolă Dudu.

³⁴¹ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 66. Vezi pe larg inumanitatea acestor forme de detenție în: Liviu Petre Nițu, *Politica de anihilare a adversarilor politici în România anilor 1947-1950*, p. 440; Florian Banu, *Fragmente din „metodica predării luptei de clasă”*, în C.N.S.A.S., *Arhivele Securității*, (Coord.: Silviu B. Moldovan), Vol. 4, București, Editura Enciclopedică, 2008, . 672, 676-678.

³⁴² Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 69. Mâncarea zilnică a deținuților consta din: 500 grame de pâine și ciorbă cu un polonic mare, nimic altceva.

³⁴³ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 69; Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 50.

nostru a apreciat situația sa prin cuvintele următoare: *Dragă Silvia* (de remarcat că pe D-na Cărpinișanu o chema Silvia, iar profesorul Cărpinișanu avea prenumele asemănător: Silviu), *scumpi copii și nepoți și toți dragii ai mei ! Sunt sănătos. Pot să primesc lunar o carte poștală și un pachet cu 5 kg. alimente și medicamente*³⁴⁴. Din rândurile scrisorilor trimise și primite, remarcăm că solicita medicamente antigripale și 150 de țigarete marca Mărășești. De asemenea, putem remarca că solicita informații despre cei de acasă și îi săruta.

Pentru a petrece mai ușor perioada detenției, profesorul S. Cărpinișanu avea voie să scrie primind în acest sens creion și hârtie. Printre versurile sale, identificăm, una dintre poeziile care exprima cât se poate de bine starea sufletească a deținutului Cărpinișanu în preajma uneia dintre Sărbătorile de Crăciun pe care le-a petrecut departe de Sebeșul său drag și de familia sa. Poezie pe care o vom reproduce și noi în rândurile studiului de față, considerând-o mai multe decât relevantă: A venit și aici Crăciunul/Să ne mângâie surghiunul/Cade albă nea/Peste viața mea./Care-aici se stinge./Peste viața mea/Cade albă nea/Peste suflet ninge./Tremură albastre stele/Peste lacrimile mele/Dumnezeu de sus/În inimă a pus/Pâlpâiri de stele/Maica-a Domnului/Curată/Ad-o veste minunată/Izvorește-n prag./Zâmbetul tău drag./Ca o sărbătoare./Zâmbetul tău drag/Îl așteaptă-n prag/Cei din închisoare³⁴⁵.

În cursul lunii februarie 1954 după aproape doi ani petrecuți în închisoarea de la Galați, Silviu Cărpinișanu era din nou transferat de această dată în penitenciarul din Lugoj. Menționăm că a executat mai bine de jumătate din perioada anilor de închisoare pe care a primit-o. Mai avea însă de executat 26 de luni, adică un interval de peste doi ani și două luni. La 28 mai 1954, poate că Dumnezeu ascultase versurile scrise de profesorul nostru și Serviciul Penitenciar din Ministerul Afacerilor Interne, hotărâ, deoarece executase deja 21 de luni fără a mai pune în calcul perioada de arest anterior condamnării, să-l pună în libertate³⁴⁶. Conform ordinului nr. 005.32216/din 10 iunie 1954, deținutul țărănist Silviu Cărpinișanu, a fost pus în libertate, dar se impune a face aici mențiunea potrivit căreia, în momentul eliberării sale din penitenciarul din Lugoj a fost pus să semneze un document prin care s-a angajat să nu divulge nimic în viitor despre cele văzute, auzite și trăite în sistemul concentraționar prin care a trecut³⁴⁷. Citând din memorialistica sa aflăm că în acel moment a dat slavă lui Dumnezeu *că am ieșit destul de sănătos și i-am găsit și pe ai mei tot așa. Și i-am*

³⁴⁴ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 69. Între alimentele care erau admise și puteau fi trimise enumerăm: brânză, cărnuri afumate, fucte, miez de nucă, pâine, slănină, salam, și 1 kg de zahăr. Nu erau admise borcanele din sticlă, iar alimentele trebuiau învelite în plastic, celofan sau hârtie.

³⁴⁵ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 68.

³⁴⁶ C.N.S.A.S., Fond Documentar, dosar Informativ, nr. 72.663, p. 27-33.

³⁴⁷ *Ibidem*, p. 30-31.

*mulțumit lui Dumnezeu de câte mi-a ajutat să fac pentru sufletul omenesc, în Mormântul fără Cruce al generației noastre*³⁴⁸.

În vara anului 1954 Silviu Cărpinișanu avea 57 de ani și apreciem că și-a achitat vina de a fi fost membru de partid, cu precădere a Partidului Național Țărănesc, una dintre cele mai democratice structuri politice românești în perioada modernă a țării noastre. A urmat apoi o perioadă de zeci de ani de monitorizare atentă și marginalizare socială. Din punct de vedere strict profesional își găsește cu greu un serviciu, predând mai mult în mediul rural: la Vingard în perioada 1954-1955, la Petrești în anul școlar 1955-1956 și apoi la Școala generală nr. 2 din Sebeș-Alba în perioada 1955-1957³⁴⁹. Cu data de 1 septembrie 1957 a fost încadrat pe o catedră de Limba latină la Școala Medie Mixtă din Sebeș (actualmente Colegiul Național „Lucian Blaga” din Sebeș-Alba).

După doi ani de activitate didactică în prestigioasa instituție de educație din acest oraș a trecut la pensie (1959) îndeplinind cumulativ vârsta de pensionare și stagiul de cotizare. Dar și în aceste condiții, comunitatea locală i-a solicitat să mai rămână la catedră pentru că nu se găseau specialiști în limba latină, astfel în perioada 1959-1970, profesorul Silviu Cărpinișanu a continuat să predea în Liceul din Sebeș cu mici perioade de întrerupere. A rămas practic toată viața în atenția serviciilor specializate în urmărire operativă și filaj ale Securității, așa cum rezultă din notele informative întocmite de ofițerii care l-au monitorizat, dar și din informările date despre el de către diferite surse locale.

În 20 aprilie 1955 i-a fost luat un nou interogatoriu la biroul local al Securității din orașul Sebeș, seara între orele 20 și 22³⁰, așa cum reiese din dosarul de urmărire informativ-operativă care se realiza asupra sa³⁵⁰. În toamna aceluiași an, în 21 noiembrie 1955 o sursă sub acoperire, pe numele legendat, Dorin Marian, informa pe ofițerul de securitate Ion Staicu despre organizarea politică a partidelor din plasa Sebeș, atât între cele două războaie, cât și după Silviu Cărpinișanu fiind apreciat ca fiind *un fel de vicepreședinte local*³⁵¹. Câțiva ani mai târziu, în pofida faptului că profesorul Cărpinișanu era trecut prin închisoare și deja se afla în pensie, ofițerul local de securitate Cornel Fodor, a considerat în 2 aprilie 1963 să întocmească un nou dosar de urmărire pe numele lui S. Cărpinișanu pe motive că între cele două războaie

³⁴⁸ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 70. Vezi în amănunțime prezentarea momentului eliberării din detenți al foștilor deținuți din motive politice în: Radu Ciuceanu, *Intrarea în tunel*, București, Editura Meridiane, 1991, p. 59-61; Iulia Pop, *Dicoace de gratii ... Momentul eliberării în memoria foștilor deținuți politici. Reprezentări ale eliberării în memorialistica românească de detenție*, în, *Forme de represiune în regimurile comuniste*, (Coord.: Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu, Iași, Editura „Polirom”, 2008, p. 205-207.

³⁴⁹ Petru Ioan Faur, *Profesorul Silviu Cărpinișanu reprezentant al culturii secolului al XX-lea în Sebeș*, p. 44; ; Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 51-52.

³⁵⁰ C.N.S.A.S., *Fond Documentar, Dosar Urmărire Informativă*, nr. 696.323, p. 23.

³⁵¹ *Ibidem*, p. 21.

mondiale, acesta a activat și a fost un important propagandist național-țărănesc în județul Alba³⁵².

O altă sursă sub acoperire denumită generic Marin Tănase, în anul 1967 informa pe maiorul de securitate Constantin Dăscăloiu că fiind apropiat și bun prieten al doctorului Radu Cărpinișanu, fiul profesorului și al nepotului acestuia, menționa că profesorul Silviu Cărpinișanu nu a fost de acord cu intrarea fiului său în rândurile Partidului Comunist Român, menționând ușor malițios: *de ce nu mi-a cerut și mie părerea înainte de a fi făcut acest pas ?* Discuțiile purtate cu acesta erau de regulă despre literatură, artă, filosofie, S. Cărpinișanu exprimându-se deschis în favoarea repunerii în drepturi a filosofului Lucian Blaga. De asemenea, bătrânul profesor s-a exprimat constant și în mod laudativ cu privire la revenirea la unele aspecte pozitive din perioada interbelică și anume: o deschidere spre obiectivitate istorică, reintroducerea în circuitul școlar a cântecelor *Hora Unirii* și *Deșteaptă-te române!*, reconsiderarea rolului educativ, formativ și patriotic al istoriei în școală, dar și altele.

În perioada anilor 1967-1973, maiorul de securitate C. Dăscăloiu de la Serviciul Sebeș-Alba, trasa sursei acoperite sub legenda Marin Tănase să-l monitorizeze îndeaproape pe bătrânul profesor, acesta fiind considerat în continuare un element care nu era demn de încredere, deoarece întreținea relații de amiciție cu foști ofițeri ai Armatei Regale, dar și cu intelectualii orașului din perioada decadelor interbelice, mulți dintre aceștia activând odinioară în rândurile național-liberalilor și național-țărăniștilor din județul Alba³⁵³.

Între anii 1973-1982 mai multe surse dau în continuare relații despre viața și faptele profesorului S. Cărpinișanu, apreciind că în casa acestuia nu intră decât fiul său, medicul Radu Cărpinișanu, alte surse apreciau că în anul 1974-1975, profesorul este în vârstă, bolnav și mai mult întins la pat. O altă sursă a Securității locale oferă aceeași informație și în 25 august 1978. În 26 mai 1982, sursa legendată sub numele de Vasilescu, nota că în 22 mai același an, profesorul Cărpinișanu s-a stins din viață în vârstă de 87 ani³⁵⁴. Sursa mai aprecia că parohul comunității preotul dr. Petru Brudea, și el fost deținut politic și membru al național-țărăniștilor din județul Alba, a cuvântat la moartea profesorului subliniindu-i atât meritele, cât și realizările într-un panegiric magistral. Două luni mai târziu, locotenentul Valer Popa din cadrul

³⁵² *Ibidem*; Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 52.

³⁵³ C.N.S.A.S., Fond Documentar, *Dosar Urmărire Informativă*, nr. 696.323, p. 16; Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 53. Maiorul de Securitate C. Dăscăloiu elaborase un plan în patru puncte, astfel încât sursa Marin Tănase trebuia să urmărească mai multe aspecte ale vieții profesorului S. Cărpinișanu. Sursa urma să raporteze imediat dacă profesorul avea relații în Unitatea militară din Sebeș-Alba sau dacă intenționa să își facă relații în sus numita unitate; dacă intelectualii din localitate aveau relații cu ofițerii și civilii care activau în Miliția, Securitatea și Garnizoana militară din Sebeș sau chiar cu ofițeri de grad inferior din Biroul local al Securității; dacă profesorul oferă contra cost sau chiar pe gratis meditații copiilor cadrelor militare indiferent de instituția din care aceștia proveneau din Sebeș sau Alba Iulia, respectiv să se facă eforturile necesare pentru a fi infiltrat agentul Mișu Grosu în cercul apropiaților lui Silviu Cărpinișanu

³⁵⁴ C.N.S.A.S., Fond Documentar, *Dosar Urmărire Informativă*, nr. 696.323, p. 20.

Serviciului Securitate din Sebeș-Alba propunea la 7 iulie 1982 eşaloanelor superioare județene și centrale clasarea materialelor și documentelor adunate despre profesorul Cărpinișanu și scoaterea acestuia din evidențele informative și din activitatea serviciului județean de filaj operativ și monitorizare ambientală (ascultare tehnic-operativă)³⁵⁵.

Concluzionăm prin a afirmarea că din cei 87 ani de viață, 50 de ani, profesorul Cărpinișanu i-a oferit școlilor din Sebeș și împrejurimi, 42 de ani s-a aflat sub monitorizarea serviciilor poliției politice din România comunistă, iar 2 ani în detenție din motive politice, cu precădere din „vina” de a fi fost membru al Partidului Național Țărănesc.

³⁵⁵ Nicolae Afrapt, *Liceul din Sebeș 1945-1989*, p. 54.